

<http://www.klassekampen.no/article/20180724/ARTICLE/180729983>

Det bør ikke være en hovedoppgave for museene å legge til rette for en økende turiststrøm, sier kulturforsker:

Refser frieri til turister

- I fjor opprettet regjeringen et samarbeidsråd for kultur og reiseliv for å øke satsingen på kulturturisme i Norge.
- 27. august kommer rådet med en rapport med forslag til tiltak. En av anbefalingene er at kulturinstitusjoner bør utvide åpningstidene sine.
- En «sentral kulturturist» defineres av Innovasjon Norge som en feriereisende som oppgir at minst to ulike kulturaktiviteter har stor eller avgjørende betydning for reisen.

Regjeringens satsing på å tiltrekke seg «rike kulturturister» får kritikk. – Undergraver kulturens verdi, mener forfatter Håvard Syvertsen.

TURISME

Lar du deg lokke av Henrik Ibsen, folkemuseer eller festivalliv? Da er den norske stat på jakt etter nettopp deg.

I fjor erklærte regjeringen at den skal styrke kulturturismen i Norge. En viktig begrunnelse for satsingen er at kulturturistene legger igjen mer penger enn andre turister, slik fjorårets stortingsmelding om reiseliv påpekte.

Mens de feriereisende i Norge i gjennomsnitt brukte 1715 kroner i døgnet i 2016, hadde kulturturisten et døgnforbruk på 2235 kroner, ifølge en undersøkelse fra Innovasjon Norge.

Forfatter Håvard Syvertsen er svært kritisk til denne begrunnelsen for å satse på kulturturisme.

– **Man må spørre seg: Hvem er kulturen til for? Det man ønsker seg, er rikere turister. I dette ligger også en oppfatning om at kultur er noe bare øvre middelklasse holder på med og er interessert i, sier Syvertsen.**

Han frykter at satsingen, som skal legge til rette for «samarbeid mellom reiselivs- og kulturaktører med et kommersielt potensial», vil bære galt av sted.

– Dette er kulturpolitikk og næringspolitikk rørt sammen, og det er det kulturen som taper på. Når man tenker at kultur skal lokke turister, må det nødvendigvis gjøre noe med måten kulturen presenteres på, sier han.

«DEN GODE KULTURTURISTEN»

Syvertsen tror at regjeringens satsing vil favorisere enkelte typer kulturuttrykk.

– Det er opplagt at det i et sånt perspektiv er atskillig lettere å markedsføre Edvard Grieg enn Arne Norheim. Jeg kan ikke skjønne annet enn at dette vil føre til en ytterligere innsnevring av «kultur» mot det som har umiddelbar publikumsappell, sier han.

Syvertsen reagerer også på uttalelsen fra Reidar Fuglestad, leder for regjeringens samarbeidsråd for kultur og reiseliv, i Klassekampen forrige uke om at «Nederland har gjort vanvittig mye ut av van Gogh».

– Det blir å tingliggjøre kunsten. Kunst har en egenverdi, det er ikke noe vi lager for at noen skal tjene penger på det. Jeg var en gang på Orsay-museet i Paris, og ble helt svimeslått av et av van Goghs selvportretter. Mens jeg sto og så på det, kom en fyr og stilte seg mellom meg og maleriet, tok et kjapt bilde av det og gikk videre. Han var nok en god kulturturist, sier han.

Håvard Syvertsen

– *Hva blir konsekvensen hvis dette kultursynet ligger til grunn for satsingen?*

– **For meg blir dette en undergraving av kulturens verdi og en understreking av at kulturen er for de rike.**

– *Er det ikke naturlig at regjeringen ønsker seg turister som legger igjen mye penger?*

– Jeg orker nesten ikke å svare på det spørsmålet. Det er mulig, men da kan de henge opp et skilt ved grensa hvor det står «Legg igjen mest mulig penger her hos oss».

– IKKE BARE TENK BESØKSTALL

Forfatteren mener samtidig at det bør være et mål å gjøre kulturinstitusjonene tilgjengelige for flere, også norske og utenlandske turister.

– Da kan man senke prisene på inngangsbillettene og gjøre terskelen lavere for å gå inn i museene, sier han.

Kulturforsker Georg Arnestad ved Høgskulen på Vestlandet påpeker at det ikke er kulturinstitusjonenes hovedoppgave å være turistattraksjoner. Han er spesielt opptatt av museene:

– Primæroppgavene deres er forvaltning, formidling og forskning. Hovedmålgruppen er folk i lokal- og regionalmiljøet. Museer i Norge har alltid hatt besøk av turister, og det er positivt, men å utvikle museet som turistinstitusjon bør ikke være en viktig oppgave.

Arnestad advarer politikerne mot å glemme hva som er museenes kjernevirksomhet.

– Museene har fått stadig nye oppgaver, og før eller seinere sprekker det. Hvis de skal få en ekstra belastning, vil det gå ut over andre oppgaver ved museet, sier Arnestad.

Han forteller at flere museumsledere allerede er frustrerte over styresmaktens vektlegging av besøkstall. Å legge til rette for en økende turiststrøm bør eller kan ikke være en hovedoppgave for museene, understreker han.

– **En kan bli så opptatt av publikumstall at kvaliteten på formidlingen kommer i bakgrunnen. Museene ønsker ikke å busse inn turister som farer gjennom samlingene for så å skysses ut igjen. De skal sørge for en forstandig formidling, som de besøkende kan bli klokere av.**

Trine Skei Grande

«POWERED BY CULTURE»

Kulturminister Trine Skei Grande (V) sier at bakgrunnen for satsingen på kulturturisme er at det så langt har vært et uutnyttet marked.

– Vi har henvendt oss til én type turister, hvor slagordet til Innovasjon Norge har vært at Norge er «powered by nature». Nå ønsker vi oss mer turisme som er «powered by culture». Vi må innse at de aller fleste mennesker ikke drømmer om å tilbringe hele ferien i en kano, sier Grande.

Hun påpeker også at kulturturistene legger igjen «utrolig mye mer penger per døgn» enn andre turister.

– *Forfatter Håvard Syvertsen mener at den begrunnelsen signaliserer at kulturen er til for øvre middelklasse?*

– **Jeg synes det er vanskelig å argumentere mot tall og statistikk. Norge kan ikke ta imot de store hordene av turister, men vi skal kunne tilby gode ting til både**

fattig og rik. Samtidig kommer Norge aldri til å være landet med den billigste ølen eller de billigste kulturtilbudene.

– *Er det en fare for at en økt satsing på å tiltrekke seg turister vil gå utover kulturinstitusjonenes primær oppgaver?*

– Primær oppgaven er å formidle, og jeg ser ikke noen motsetning mellom å formidle til nordmenn og utlendinger. Og turisme er også nordmenn som ferierer i eget land.

– MÅ BRUKE MER MIDLER

Klassekampen skrev i forrige uke at en ny rapport fra samarbeidsrådet for kultur og reiseliv anbefaler at kulturinstitusjonene utvider åpningstidene sine. Trine Skei Grande vedgår at dette vil forutsette flere statlige kroner.

– Hvis vi skal satse på kulturturisme, må vi være villige til å bruke mer midler på kultur. Nasjonalmuseet ønsker å åpne opp mer, blant annet på mandager i juni, juli og august. Det er et bra initiativ, men museet kommer aldri til å få inntjening som dekker de utgiftene. Men vi kommer til å få mye mer inntjening i andre deler av næringslivet, som hotell og restaurant, sier statsråden.

Hun forteller at hun reiste med en gjeng til Zagreb i påska med argumentet om at byen har mange fine museer.

– Vi bodde på hotell, spiste middag og handla, men dro aldri på museum. Man velger byer ut fra interessante kulturinstitusjoner, uten at man bruker alle, sier hun.

Kulturministeren kan foreløpig ikke si noe om hvilke tiltak regjeringen kommer til å gå inn for:

– Nå ønsker vi å få flest mulig ideer på bordet. Dette er noe jeg og næringsministeren må jobbe sammen om.